

**Syntetyczny opis wniosków z 2 recenzji opracowanych przez
ekspertów – członków Komisji Certyfikacyjnej IV edycji Programu
„Samorządowy Lider Edukacji” (2014)**

Gmina Niemce

Niemce to gmina położona w województwie lubelskim, należąca do powiatu lubelskiego. Niemce reprezentują kategorię gmin wiejskich do 20 tys. mieszkańców. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” Gmina poddaje się procesowi certyfikacji po raz kolejny (recertyfikacja). W toku certyfikacji dokonano analizy i oceny: 1) raportu samooceny opracowanego przez JST oraz innych dokumentów udostępnionych przez Gminę i jej jednostki w ramach oceny merytorycznej; 2) aktów prawa miejscowego odnoszących się do polityki oświatowej, w tym w szczególności „Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2009-2015”, statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe, regulaminów stypendialnych itp.; 3) informacji pozyskanych z instytucji nadzoru i kontroli; 4) danych statystycznych odnoszących się m.in. do wyników nauczania w szkołach i placówkach, dla których Gmina jest organem prowadzącym; 5) informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych; 6) innych informacji na temat działań Gminy w sferze

oświatowej, dostępnych w domenie publicznej. Oceny Gminy dokonało niezależnie od siebie 2 recenzentów – członków Komisji Certyfikacyjnej.

Gmina Niemce prowadzi spójną i efektywną politykę oświatową, której cele wpisują się w „Strategię Rozwoju Gminy Niemce na lata 2009-2015”, przyjętą uchwałą nr XXX/233/09 Rady Gminy Niemce z dnia 27 stycznia 2009 r. Polityka ta posiada wszystkie najważniejsze cechy modelu nowoczesnego zarządzania publicznego – ma charakter strategiczny, jest zorientowana na wyniki (przewidując ich stałe monitorowanie), zakłada szeroki udział partnerów społecznych, opiera się na zdecentralizowanych procesach decyzyjnych, zarządzaniu finansami (efektywność) i precyzyjnie wyznaczonych standardach usług publicznych, korzysta z rozwiązań benchmarkingowych (możliwości dokonywania porównań na próbie sprawdzonych, dobrych rozwiązań) oraz instrumentarium nowoczesnego zarządzania zasobami ludzkimi, którego rezultatem jest stałe pomnażanie kapitału intelektualnego w oświacie (nasycenie kadry oświatowych specjalistami o najwyższych kwalifikacjach). Samorząd Gminy Niemce potrafił wypracować i wdrożyć w życie sprawny model zarządczy w oświacie, a realizowane w ramach tegoż modelu działania przyczyniły się do zbudowania w gminie systemu oświatowego w pełni odpowiadającego lokalnym potrzebom i uwarunkowaniom, opartego na normach jakościowych, posiadającego zdolność do samorozwoju, elastycznego, holistycznego, integrującego wiele dziedzin i subdyscyplin polityki społecznej (m.in. polityka edukacyjna, kulturalna, zdrowotna). Rozwój oświaty w Niemcach jest możliwy dzięki otwartości samorządu i podległych mu jednostek na innowacje, korzystaniu z szerokiego instrumentarium działań tzw. nowego zarządzania publicznego oraz dążeniu Gminy do realizowania zadań oświatowych w sposób zrównoważony, z zachowaniem reguł odpowiedzialności finansowej i z wykorzystaniem środków zewnętrznych,

skutecznie pozyskiwanych przede wszystkim ze źródeł europejskich. Oceniając gminę Niemce recenzenci zwracają również uwagę na spersonalizowany charakter działań w sferze edukacji, tj. dopasowanie celów i wykorzystywanych środków do preferencji adresatów lokalnych.

Silną stroną lokalnego systemu oświatowego w Niemcach jest jakość oferty edukacyjnej Gminy, która odpowiada potrzebom różnych grup mieszkańców oraz wyzwaniom społeczno-gospodarczym. Szkoły i placówki, dla których Gmina jest organem prowadzącym zapewniają możliwość udziału w rozlicznych formach edukacji zorientowanych na osiągnięcie przez dzieci, młodzież (ale także dorosłych) efektów kształcenia zarówno o charakterze wiedzowym, jak i umiejętnościowym czy kompetencyjnym. Gmina przygotowała wzorcową wręcz ofertę zajęć pozalekcyjnych, rozwojowych i wyrównawczych, która pozytywnie zaskakuje swoją różnorodnością, wartością merytoryczną i znaczeniem społecznym. Wykreowanie takiej oferty stanowi m.in. konsekwencję skuteczności Gminy i szkół jej podległych w pozyskiwaniu funduszy unijnych (w ramach tzw. obszarów miękkich), ale także dowód priorytetowego traktowania oświaty i wydatków oświatowych w ramach polityki budżetowej Gminy. W szkołach – na skalę znacznie szerszą niż w innych Gminach regionu - realizowane są zajęcia pozalekcyjne skierowane dla uczniów zdolnych, jak również zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne (finansowane z budżetu Gminy). Zajęcia te obejmują m.in. edukację muzyczną, teatralną, informatyczną, dziennikarsko-medialną, sportową, plastyczną. Urząd Gminy zapewnia dzieciom, młodzieży i rodzicom szeroki dostęp do wsparcia specjalistycznego: logopedycznego, psychologicznego i pedagogicznego, organizuje również (w zakresie wykraczającym poza „standard” edukacyjny) zajęcia wspomagające z doradztwa zawodowego dla uczniów gimnazjum. Zakres realizowanych w gminie projektów i programów edukacyjnych zadziwia

swoją różnorodnością i sprawia, że oferta zajęć szkolnych, pozaszkolnych i zorientowanych na wypełnianie czasu wolnego uczniów w pełni odpowiada zdywersyfikowanym potrzebom wszystkich grup adresatów lokalnej polityki edukacyjnej. Gmina uczestniczy bowiem w ciekawych i atrakcyjnych projektach z zakresu edukacji ekologicznej (np. „Edukacja ekologiczna w Gminie Niemce”), wiedzy i wyrównawczych („Równaj do lepszych – wsparcie najstarszych uczniów szkół podstawowych z Gminy Niemce”; „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w Gminie Niemce”; „Wsparcie uczniów z Gminy Niemce poprzez realizację programów rozwojowych Szkół”; „Przyspieszenie edukacyjne w szkole wiejskiej”; „Równe szanse - lepszy start czyli utworzenie oddziału przedszkolnego w Nasutowie”) czy zorientowanych na kreowanie tzw. kompetencji kluczowych, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i upowszechnianie kompetencji z obszaru ICT (np. „Cyfrowa szkoła”). Osobną grupę działań, wysoko ocenionych przez recenzentów, stanowią te ukierunkowane na rozwój zainteresowań sportowych, upowszechnianie zdrowego stylu życia i rozwój kultury fizycznej dzieci i młodzieży - również dzięki projektom w tym obszarze oferta edukacyjna Gminy wydaje się szczególnie atrakcyjna i zróżnicowana, a do tego sprzyja nie tylko budowaniu podstaw społeczeństwa uczącego się w skali lokalnej, ale także kreowaniu postaw prozdrowotnych i nowoczesnej profilaktyce. Jednym z wielu przykładów aktywności Gminy w tym obszarze jest realizacja (kontynuacja) w roku 2014 (z wykorzystaniem środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) projektu „Rowerem po gminie Niemce - wytyczenie i oznakowanie szlaków rowerowych wraz z utworzeniem punktów odpoczynku i promocja szlaków mający na celu kontynuację podjętych przez gminę działań” oraz inicjatyw towarzyszących temuż projektowi (Rajd Rowerowy Wójta Gminy Niemce). W kontekście tworzenia w gminie szerokiej oferty edukacyjnej

recenzenci zwracają również uwagę na aktywną działalność gminnych instytucji kultury, które - współpracując z placówkami oświatowymi lub poprzez samodzielne przedsięwzięcia - skutecznie włączają młodzież w rozliczne formy aktywności łączące funkcje edukacyjne i artystyczne, a także na szerokie zaangażowanie samorządu na rzecz wspierania klubów i organizacji sportowych (UKS Niemce, KS Nasutów, DKS Błękitni, KS Ciecierzyn, Szkoła Mistrzostwa Sportowego Niemce) czy organizacji pozarządowych aktywnych na niwie kultury, wychowania obywatelskiego, kreowania tożsamości lokalnej czy – co szczególnie ważne – profilaktyki społecznej (komisja wyraża swoje uznanie m.in. dla realizacji przez gminę, wraz z Fundacją Sempre a Frente w Nasutowie, projektu „Pewnie w dorosłość – świetlice środowiskowe w Gminie Niemce”, dofinansowanego ze środków Polsko Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu Partnerstwa Lokalnego PAFW).

Upowszechnienie edukacji przedszkolnej i w konsekwencji - wyrównanie szans edukacyjnych dzieci na początkowym etapie edukacji nie jest możliwe bez systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie dostęp do edukacji przedszkolnej jest często ograniczony, mimo potrzeb w tym zakresie. Tymczasem zapewnienie równego i możliwie szerokiego dostępu do edukacji przedszkolnej przyczynia się do wczesnej identyfikacji barier edukacyjnych i implementacji skutecznych narzędzi ich eliminowania. Recenzenci dokonujący oceny polityki oświatowej Gminy Niemce podkreślają zatem rangę podejmowanych przez JST działań na rzecz upowszechniania w przestrzeni lokalnej edukacji przedszkolnej oraz ich systemowość, systematyczność i skuteczność. Gmina Niemce, kontynuując kierunek z lat ubiegłych, pozytywnie oceniony w poprzednich edycjach Programu „Samorządowy Lider Edukacji”, orientuje swoją politykę edukacyjną na dalsze zwiększanie liczby miejsc przedszkolnych oraz działania na rzecz

rozwoju i utrzymania infrastruktury niezbędnej do realizacji opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym. W ramach tak zdefiniowanych celów samorząd inwestuje w budowę nowych obiektów w celu realizacji opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym (Przedszkole Publiczne w Niemcach – 2013; wykupienie działki pod budowę przedszkola w Elizówce – 2013), systematycznie zwiększa liczbę miejsc w Przedszkolu Publicznym w Niemcach (w bieżącym roku ze 175 na 250) poprzez realizację projektów europejskich (Projekt EFS POKL.09.01.01-06/004/13 – „Przedszkole dla Ciebie – Edukacja XXI wieku” - utworzenie trzech nowych oddziałów w Przedszkolu w Niemcach oraz wyposażenie placówki w pomoce dydaktyczne i zabawki), tworzy zamiejscowe oddziały przedszkolne (oddział w Nasutowie dla 25 przedszkolaków - w ramach projektu współfinansowanego ze środków EFS POKL.09.01.01-06-112/12 „Równe szanse – lepszy start czyli utworzenie oddziału przedszkolnego w Nasutowie”) czy rozbudowuje i modernizuje bazę istniejących przedszkoli (budowa placów zabaw przy placówkach oświatowych i przy świetlicach środowiskowych na terenie Gminy).

W opinii recenzentów – poza wskazanymi powyżej obszarami aktywności samorządu w ramach lokalnej polityki oświatowej – Urząd Gminy Niemce podejmuje także skuteczne działania na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości usług publicznych związanych z edukacją w zakresie: 1) tworzenia warunków wsparcia ucznia zdolnego oraz ucznia o szczególnych potrzebach edukacyjnych (m.in. poprzez zaprojektowanie i implementację „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży z terenu Gminy Niemce” - uchwała Rady Gminy Niemce XXXIX/359/2014); 2) zapewniania warunków rozwoju zawodowego kadr pedagogicznych i menedżerskich zatrudnionych w placówkach, dla których Gmina jest organem prowadzącym; 3) realizowania programów poprawy bezpieczeństwa i przeciwdziałania zjawiskom

niepożądanym w szkołach i placówkach oświatowych; 4) polityki inwestycyjnej zorientowanej na rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych, 5) współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, także w zakresie pozyskiwania środków na edukację.

Wszystkie wskazane powyżej działania przekładają się na wysoką jakość kształcenia potwierdzoną wynikami uzyskiwanymi przez uczniów podczas sprawdzianów klas szóstych szkół podstawowych oraz egzaminów gimnazjalnych (które plasują się powyżej średniej powiatu i województwa) oraz liczbą laureatów i finalistów konkursów i olimpiad szkolnych. W opinii komisji dotychczasowa polityka oświatowa Gminy Niemce skutecznie przyczynia się do realizacji celu strategicznego zdefiniowanego w „Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2009-2015” jako „poprawa infrastruktury społecznej - poprawa stanu szkolnictwa podstawowego, poprawa stanu i warunków opieki zdrowotnej, rozwój bazy sportowo rekreacyjno-oświatowej, rozwój kultury i kapitału społecznego” i jest zgodna z misją JST („poprawa warunków i jakości życia mieszkańców w wyniku zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Niemce”). Co więcej, realizowane zadania oświatowe – innowacyjne, elastyczne, dostosowywane do bieżących uwarunkowań i potrzeb, podejmowane przez kreatywnych i zaangażowanych w rozwój Gminy urzędników i menedżerów lokalnych – zdecydowanie wykraczają (w pozytywnym sensie) poza schematyczne ramy strategii, realnie przyczyniając się do rozwoju Gminy w wielu obszarach, nie wyłączając obszaru priorytetowego – gospodarczego. Jako że wdrażany w Niemcach model polityki oświatowej bazuje na rozwiązaniach trwałych, systemowych i przynosi rezultaty w dłuższej perspektywie czasowej, w opinii recenzentów w pełni zasadne jest przyznanie JST certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” na kolejny rok.

Wszelkie warunki i kryteria niezbędne w celu skutecznej recertyfikacji zostały bowiem spełnione w stopniu znaczącym.

Sekretarz Programu
"Samorządowy Lider Edukacji"

Przemysław Ruta